

Megosztás és híresztelés

BODOLAI LÁSZLÓ*

A híresztelés jogi kategóriája számos sajtó- és személyiségi jogi per alapjául szolgált az elmúlt évtizedekben. Több vélemény szerint a híresztelés dogmatikai megítélése a korábbi ítélkezési gyakorlatban a sajtószabadság korlátozásával járt. A joggyakorlat alakulóban van, és elsősorban a sajtó útján elkövetett híresztelések esetében számos delikát kérdést vet fel. A jelen cikkben, gyakorló ügyvédként, jórészt a saját ügyeinken keresztül mutatjuk be a bírósági gyakorlat evolúcióját, a kiadókra, szerkesztőségekre és az újságírói tevékenységre gyakorolt hatását. A jogesetek leírásai részletesebbek a megszokottnál, mivel az ügyek nagy részének teljes iratanyaga rendelkezésre áll, így nem csak ítéletkivonatokat alapján értelmezzük az ügyekben felsorakoztatott érvrendszereket.

Kulcsszavak: híresztelés, objektív felelősség, hiperlink, közéleti vita, sajtószabadság

Sharing and dissemination

The concept of dissemination (of information in front of a large audience), as an essential element of defamation (as a tort), played a key role in many press and privacy lawsuits in Hungary in the recent decades. According to many opinions, previously, the doctrinal status of dissemination restricted the freedom of the press. Recently, the jurisprudence is under formation, and raises a number of delicate questions, especially in the case of defamation committed through or by the press. In this article, the author, a practicing lawyer, presents the evolution of court practice and its impact on news publishers, editorial offices and journalistic activities largely through his own cases. The descriptions of the legal cases are more detailed than usual, since the entire documentation of most of the legal cases is available to the author, so he interprets the arguments listed in the cases, not only on the basis of judgment extracts.

Kulcsszavak: dissemination, objective responsibility, hyperlink, public debate, freedom of the press

1. A híresztelés jogszabályi háttere és fogalma

Mind a régi, mind az új Polgári törvénykönyv (Ptk.) személyhez fűződő jog megsértésének titulálja, ha valaki más személyre vonatkozó, azt sértő, valótlan tényt állít, híresztel. A valótlan tényállítás definícióját nem nehéz értelmezni: ha valaki hazugságokat terjeszt a szomszédjáról a faliújságon a lépcsőházban, az ugyanúgy jogsértő, mint ha a sajtóban jelenik meg egy bármely személyről valótlan tényállításokat tartalmazó cikk. A régi Ptk. (1959. évi IV. törvény) a jóhírnév védelme körében és a sajtóhelyreigazítás szabályainál nevesítette a híresztelést mint jogi kategóriát:

* Megbízott oktató, Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar.

78. § (2) A jóhírnév sérelmét jelenti különösen, ha valaki más személyre vonatkozó, azt sértő, valótlan tényt állít, híresztel, vagy való tényt hamis színben tüntet fel.

79. § (1) Ha valakiról napilap, folyóirat (időszaki lap), rádió, televízió vagy filmhíradó valótlan tényt közöl vagy híresztel, illetőleg való tényeket hamis színben tüntet fel – a törvényben biztosított egyéb igényeken kívül – követelheti olyan közlemény közzétételét, amelyből kitűnik, hogy a közlemény mely tényállítását valótlannak, mely tényeket tüntet fel hamis színben, illetőleg melyek a való tények (helyreigazítás).

Az új Ptk. (2013. évi V. törvény) a jóhírnév védelmére vonatkozó szakaszba tartalmilag szinte változatlanul átvette a régi Ptk. rendelkezéseit:

2:45. § (2) A jóhírnév megsértését jelenti különösen, ha valaki más személyre vonatkozó és e személyt sértő, valótlan tényt állít vagy híresztel, vagy valós tényt hamis színben tüntet fel.

A sajtóhelyreigazításra vonatkozó szabályokat a régi Ptk.-ból a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény (Smtv.) vette át, nem szövegszerűen, de gyakorlatilag azonos tartalmi elemekkel:

12. § (1) Ha valakiról bármely médiatartalomban valótlan tényt állítanak, híresztelnek vagy vele kapcsolatban való tényeket hamis színben tüntetnek fel, követelheti olyan helyreigazító közlemény közzétételét, amelyből kitűnik, hogy a közlés mely tényállítását valótlannak, illetve megalapozatlannak, mely tényeket tüntet fel hamis színben és ehhez képest melyek a való tények.

Felmerülhet a kérdés: pontosan mi minősül híresztelésnek? Klasszikus híresztelés például, ha valaki ellenőrizetlen, hallomás útján szerzett pletykát terjeszt a falubelijéről a kocsmában. Persze az ilyen esetek szinte soha nem kerülnek bíróság elé, de az internetes közösségi oldalak megjelenése új felületet adott a pletykák megjelenítésére, és nemcsak a híresztelés tartalma vált visszakereshetővé, hanem a híresztelő személye is. Számos rágalalmazási és személyiségi jogi per indult már magánszemélyek közt egyes fórumoldalakon vagy akár a Facebookon terjesztett tartalmak miatt.

A műfaj vitathatatlanul legérzékenyebb szintje a sajtó útján elkövetett híresztelés. A jogalkotói szándék elsősorban érthető, a sajtónak az általa közölt tényekért akkor is felelnie kell, ha az információt más laptól, személytől vette át, az nem saját forráson, tényfeltáráson alapul. A jogszabály azt a kibúvót szándékozik bezárni, hogy a sajtó arra hivatkozhat, hogy az esetlegesen jogsértő tényközlésért ő nem felel, csak hallotta vagy más laptól, hírműsorból vette át, büntetés a forrást, ne őt. Az ilyen érveléssel a felelősséget könnyen ki lehetne játszani azzal, hogy a kétes tartalmú hírt a lap például egy névtelen informátor szájába adja. A joggyakorlat korábban töretlen és egyértelmű szigorral működött: a sajtó felelősségét a híresztelésért a bíróság csaknem minden esetben megállapította. Kivételt képeztek a folyamatban lévő büntető-, polgári vagy egyéb hatósági eljárások, amelyek esetében megengedett a hiteles tudósítás az eljárás pillanatnyi állapotáról. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy egy vádlott nem mondhatja ki egy sajtóperben, hogy ártatlan, és sérelmezi, hogy egy cikk ismertette az ellene folyó eljárást, a vádiratot, valamint a tárgyalóteremben elhangzottakat. Ugyanígy nem a sajtó és a személyiségi jogi eljárások feladata, hogy egy hatóság és egy ügyfél jogvitájában igazságot tegyen. Vagyis egy vádirat-

ban, keresetlevélben vagy hatósági határozatban foglalt tények, megállapítások közlése – még ha a jövőben esetleg kiderül is, hogy valótlanok – nem minősül híresztelésnek.

A fenti elhatárolások tekintetében a Kúria elődje, a Legfelsőbb Bíróság Polgári Kollégiuma adott ki követendő iránymutatásokat. A PK 12. számú kollégiumi állásfoglalás egyik sarokpontja szerint a „sajtóhelyreigazítás olyan sajátos személyiségvédelmi eszköz, amely közvetve egyéb érdekek védelmére is szolgálhat. Érvényesítésére azonban csak a jogszabály által meghatározott körben és a jogintézmény társadalmi rendeltetésének megfelelően kerülhet sor”.¹ A PK 14. számú állásfoglalás részben a büntetőeljárásokról szóló tudósítás feltételeit írja körül, de ki kell emelni, hogy annak vonatkozó szakasza nemcsak büntetőeljárásokra, hanem bármilyen hatósági (polgári, közigazgatási, közjegyzői stb.) eljárásra is alkalmazható:

Nincs helye sajtóhelyreigazításnak, ha a sajtószerv valamely büntető eljárás jogerős befejezése előtt a valóságnak megfelelően tájékoztatta olvasóit a vádirat tartalmáról, a nyilvános tárgyalásról vagy a nem jogerős büntető bírósági ítéletről. Ha a büntető eljárás nem vezet elmarasztalásra, a sajtószerv az érintett személy kívánságára köteles az olvasókat erről is tudósítani.²

A jóhírnév védelme körében a jog nem tesz különbséget természetes és jogi személyek között: egy alapítvány vagy egy közintézmény ugyanúgy felléphet a híreszteléssel megvalósított jogsértés esetén a személyiségi jogai érdekében, mint egy politikus vagy egy egyszerű járókelő, sőt ez a védelem megilleti a többszörösen elítélt bűnözőket is.

Feltehető a kérdés, hogy akkor mi a probléma ezzel a gyakorlattal, hiszen csak a jogsértő valótlan tények, információk elvtelen továbbközlését, terjesztését próbálja megakadályozni. A híresztelés főnyíróelv szerinti bírói alkalmazása úgy is felelősséget róhat a sajtóra, hogy azt szinte lehetetlen kivédeni. Nézzük például a parlamenti tudósításokat. Mi a helyzet akkor, ha a parlamenti felszólalásában az egyik politikus feltár egy ügyet, és korrupcióval gyanúsítja meg egy képviselőtársát vagy egy kormánytagot? Ha az ügyben nem indult még nyomozás, akkor a sajtó erről a korábbi gyakorlat szerint elvileg nem írhatja – sőt a televízió sem közvetíthetné a felszólalást –, mert ezzel híresztelést követne el. Még ha élő adásról van szó, akkor is.

E gyakorlat szerint a különböző politikusi megnyilvánulások, választási beszédek, esetleg a korrupciós ügyekről szóló sajtótájékoztatók közvetítése is veszélyes lehet a sajtó számára, mivel a nyilatkozat utánközlésével magára veszi a felelősséget a nyilatkozat tartalmáért. Ebbe a műfajba tartoznak a betelefonálás élő rádió- vagy televízió-műsorok is, hiszen a műsorvezetőnek fogalma sincs, hogy a betelefonáló mit fog mondani az élő adásban, legfeljebb arra van lehetősége, hogy ha jogsértést észlel, azonnal lekeveri a hangot, de az akkor már kiment az éterbe. Ezekre a problémákra Koltay András már 2008-ban felhívta a figyelmet:

Szintén nagy port vert fel az a szintén helyreigazítási per, amelyet Schmidt Mária történész indított a *Magyar Hírlappal* szemben. A lap a Nyilvánosság Klub egyik rendezvényéről tudósított, ahol az egyik előadó, a közszolgálati televízió működését bírálván azt állította, hogy »tévések beszámolója szerint Schmidt Mária, a miniszterelnök tanácsadója rendszeresen egyeztetett szerkesztőkkel a hír-

¹ A Legfelsőbb Bíróság Polgári Kollégiumának 12. számú állásfoglalása, felvezető szövegrész, I.

² A Legfelsőbb Bíróság Polgári Kollégiumának 14. számú állásfoglalása, felvezető szövegrész, II. és III.

adó tartalmáról«. [...] Az elsőfokú bíróság elutasította a helyreigazításra irányuló keresetet, mondván, az alperes egy ténylegesen létező vélekedést közölt, a televíziós újságírók körében a fenti híresztelés valóban létezett, ezért helyreigazítás nem követelhető. A másodfok eltérő indoklással ugyan, de helybenhagyta a döntést. Az eltérő érvelés alapja az volt, hogy a lap csupán a Sajtótörvény által rá rótt kötelezettségét teljesítette a tudósítással: a közvéleményt egy rendezvény eseményeiről valóság-hűen, hitelesen és pontosan tájékoztatta. A Legfelsőbb Bíróság azonban megváltoztatta a jogerős döntést. Ítéletét arra alapozta, hogy a lap olyan tényállítást közölt, amelynek valóságtartalmát bebizonyítani nem tudta. Az a körülmény, hogy a lap csak továbbadta, híresztelte a mástól származó állítást, irreleváns, mert a sérelem így is megtörtént. A Sajtótörvény hivatkozott 5. §-a nem mentesíti a sajtót a közzétett állítások igazának megvizsgálása alól (EH 2000.298).

A döntés ellen hamarosan nagy felzúdulás volt tapasztalható a jogirodalomban. Sajó András is vitatta annak helyességét, mondván, ha már nyilvános rendezvényekről sem lehet – híven – beszámolni, a sajtó működése ellehetetlenül.³

2. Szigorú értelmezési gyakorlat a „klasszikus perekben”

A bírói gyakorlat a híresztelés jogi kategóriáját korábban nagyon szigorúan értelmezte. Gyakorlatilag híresztelésnek minősült minden átvett információ, még akkor is, ha az átvevő sajtószerző külön felhívta a figyelmet arra, hogy az információ bizonyosan valótlan tényeken alapul. Az egyik perbeszédben elhangzott példa szerint ha arról ír egy bulvárlap, hogy az *Ufő Magazin* szerint az egyik politikust elvitték a földönkívüliek, majd a gondolkodásmódját átprogramozva néhány nap múlva visszahozták, az híresztelésnek minősül akkor is, ha az átvett információhoz hozzáteszik, hogy az nyilvánvaló képtelenség, hiszen a tudomány jelenlegi állása szerint nem bizonyított, hogy léteznek földönkívüliek. Az érintett politikus mégis alappal perelhetné a bulvárlapot, mert valótlanul híresztelte, hogy elvitték a földönkívüliek.

Mint ahogy a következő ügyből is kiderül, nemegyszer Strasbourgban kellett helyrebillenteni az abszurdítás határát súroló marasztaló ítéleteket. Néhány európai állam jogrendszere korábban is megengedőbb volt a szigorú hazai ítélkezési gyakorlatnál:

A harmadik személytől származó állítások, vélemények közzététele (híresztelés) esetén bizonyos államokban lehetséges a mentesülés. [...] Csehországban a harmadik személytől származó állítások közzététele – amennyiben azt a közlő a nyilvánosságnak szánta, és a média hitelesen közölte, valamint meg is jelölte az eredeti forrást – esetén a média mentesülhet a felelősség alól.⁴

³ KOLTAY András: Sajtó-helyreigazítás és válaszjog: a sajtószabadság korlátja vagy kiteljesítése? *Iustum Aequum Salutare*, 2008/4., 143–180.

⁴ KOLTAY András: A válaszdási (sajtó-helyreigazítási) jog, európai összehasonlításban. *Jogtudományi Közlöny*, 2013/7–8., 343–354.

2.1. Valótlan tény híresztelése és az objektív felelősség

A Fővárosi Törvényszék előtt Á. J. indított pert az első- és a másodrendű alperesekkel szemben személyiségi jog megsértése miatt. A felperes keresetében kérte, hogy a bíróság állapítsa meg, hogy a panaszos megsértette a jóhírnév védelméhez fűződő személyiségi jogát azzal, hogy 2014. december 1-jén a hírportálján a dr. V. B. A.-val (másodrendű alperes) készült és közölt interjúban és az erről szóló cikkben valótlanul híresztelte, hogy a felperes sorkatonai szolgálata idején, 1978-ban azért került fogdára, mert egy külső fegyverraktár őrségét elhagyva társaival elment egy közeli kocsmába, ahol ittasan lövöldözött. Kérte a felperes, hogy a bíróság kötelezze a panaszost megfelelő elégtétel adására, valamint egymillió forint és késedelmi kamatainak megfelelő sérelemdíj megfizetésére. Az első fokon eljáró bíróság 70.P.20.229/2015/3. számú ítéletében elutasította az elsőrendű alperessel szembeni kereseti kérelmet.

Az ítélet alapjául szolgáló tényállás szerint 2014 novemberében a Hír TV célkeresztbe vette az akkori kormányellenes tüntetések szervezőit, és nyilvánosságra hozott a múltjukban elkövetett, kisebb jelentőségű szabálysértéseket, bűncselekményeket. Erre reakcióként a Kettős mérce blog felhívására a Facebookon „#kedveshírtv” hashtaggal kampány indult, amelyben a szervezők kérték, hogy a felhasználók a saját múltjukból önként osszanak meg hasonló súlyú cselekményeket. Ennek keretében a másodrendű alperes a következő posztot tette közzé ismerősei (kb. 2500 személy) körében: „Elzárás (fogda) büntetést szenvedtem a Magyar Néphadseregben »előjáróval szemben tanúsított szemtelen magatartás« miatt. Fogdatársam volt a jelenlegi köztársasági elnök is, ő részeg lövöldözés miatt kapott 30 napot, de szerintem már az is elévült.”

2014. december 1-jén az elsőrendű alperes az általa üzemeltetett Index.hu internetes hírportálon cikket jelentetett meg *Mi egy börtönkapcsolat vagyunk [Á. J.-vel]* címmel. A cikk kiemelt bevezető része szerint

sorkatonaként ittasan lövöldözött és fogdába került évtizedekkel ezelőtt a jelenlegi köztársasági elnök, legalábbis így emlékszik [V. B. A.] filmrendező, aki saját börtönbe kerülésének történetét osztotta meg a kormányellenes civilek piti ügyei után nyomozó Hír TV-vel.⁵

Ezt követően a cikk beszámolt a Hír TV tudósításáról és az ezzel összefüggő Facebook-kampányról, majd arról, hogy a legérdekesebb bejegyzés V. B. A.-tól érkezett, akinek a bejegyzése képernyőkép változatban meg is jelent a cikkben. Ezután a cikk rövid interjút közölt V. B. A.-val, aki elmesélte, hogy miért került fogdába a leszerelése előtti napon, majd elmondta, hogy vele együtt a fogdán volt egy csendes fiú, a felperes, akit azért vittek be, mert ittasan lövöldözött. Az esemény időpontját a másodrendű alperes, utalva a tévedés lehetőségére („nem pontosan emlékszem, lehet, hogy keverem”), az 1978-as argentinai futball-világbajnokság idejére datálta. Elmesélése szerint mintha ahhoz kapcsolódott volna az eset, hogy a felperes a társaival, egy külső fegyverraktár őrségét otthagya, elment egy közeli kocsmába megnézni az Argentí-

⁵ Mi egy börtönkapcsolat vagyunk Áder Jánossal. *Index.hu*, 2014. december 1., <https://bit.ly/3wEzFKN>.

na–Hollandia világbajnoki döntőt. Á. J.-ről az terjedt el, hogy ittas volt, és mintha lövöldözött volna. A cikk utolsó bekezdésében az elsőrendű alperes újságírója így foglalja össze a cikket:

[V. B. A.] maga is említi, nem biztos benne, hogy [Á. J.] tényleg lövöldözött. Mivel ez olyan katonai bűncselekmény, amit nem lehetett pár nap fogdával megúszni, az eset, vagy legalábbis ez a része szinte biztosan legenda. Az ügy miatt megkerestük a köztársasági elnök hivatalát is, amint válasznak, frissítjük a cikket.⁶

Az elsőfokú ítélet szerint az elsőrendű alperes nem vonható felelősségre azért, mert olyan ténykérdésről hozott le cikket, amelynek valóságtartalmáról a cikk közzététele előtt nem bírt tudomással. Az eljáró bíró ugyanis – a vonatkozó alkotmánybíróági döntéseket szem előtt tartva – a körülmények körütekintő vizsgálata alapján arra jutott, hogy a panaszos tanúsította azt a gondosságot, amely az adott helyzetben tőle mint sajtószertvtől elvárható volt. A másodrendű alperessel szemben az ítélet megállapította a jóhírnév megsértését, és 50 ezer forint sérelemdíj megfizetésére kötelezte.⁷

Az elsőfokú ítélettel szemben a felperes fellebbezést nyújtott be annak érdekében, hogy a bíróság helyt adjon az alperesekkel szemben előterjesztett kereseti kérelmének. A fellebbezés alapján eljáró Fővárosi Ítéltábla jogerős ítéletében megváltoztatta az elsőfokú bíróság döntését, és megállapította, hogy a panaszos a másodrendű alperessel készített interjú közlésével megsértette a felperes jóhírnév védelméhez fűződő személyiségi jogát.

Az ítéltábla szerint az elsőrendű alperest a valóltan tény híreszteléséért – a személyiségi jogok megsértésére irányadó felelősségi szabályok alapján – objektív felelősség terheli. Úgy ítélte meg, annak a kérdésnek, hogy az elsőrendű alperes milyen gondosságot tanúsított a valóltan tény közzététele során, csak a jogsértésért kiszabott szankció mértékének megállapítása szempontjából van jelentősége. A jogerős ítélet kötelezte az elsőrendű alperest, hogy az ítélet rendelkező részének jogsértést megállapító részét tegye közzé az általa működtetett hírportálon 30 napig, vagy addig, amíg az eredeti tartalom elérhető. Kötelezte továbbá mindkét alperest, hogy 15 napon belül fizessenek meg a felperesnek 600 ezer forintot és annak késedelmi kamatait.⁸

A jogerős ítélettel szemben az első- és a másodrendű alperes felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Kúriához. A Kúria hatályában fenntartotta a jogerős ítéletnek a jogsértést megállapító rendelkezését mindkét alperesre vonatkozóan, viszont a sérelemdíj mértékét lényegesen leszállítva 50 ezer forintban állapította meg mindkét alperes esetében. Ezt a jogsértés csekély súlyával és a felperes megítélésére gyakorolt elenyésző hatásával indokolta. Egy több évtizedes katonatörténet pontatlan felidézését a közszereplő felperesnek fokozottabban kell tűrnie, továbbá a katonai- és horgász történeteket nem kell nagyon komolyan venni – hangzott el az ítélet szóbeli indokolásában.⁹

Az elsőrendű alperes a marasztaló ítéletek megsemmisítését kérve az Alkotmánybírósághoz fordult. Alkotmányjogi panaszban sérelmezte, hogy az ítéletek megsértették a vélemény-

⁶ Uo.

⁷ Fővárosi Törvényszék P.20.229/2015/3.

⁸ Fővárosi Ítéltábla Pf.20.586/2015/4.

⁹ Kúria Pfv.20.903/2016/7.

nyilvánítás szabadságához fűződő jogát, ugyanis a bíróságok egy közéleti vitához kapcsolódó közlést értékelték személyiségi jogot sértőként. 2017 májusában azonban az AB visszautasította az alkotmányjogi panaszt, mondván, nincs eldöntendő alkotmányjogi kérdés. A végzés indoklása szerint a kérelmező csak elégedetlen volt az ellene született ítélettel, márpedig az Alkotmánybíróságnak nem dolga megítélni, hogy a bíróságnak igaza volt-e.

Az elsőrendű alperes az Emberi Jogok Európai Bíróságához (EJEB) fordult az ügyben. Az EJEB a kérelmező, a magyarországi alperes kiadó érveit fogadta el, és többek közt megállapította: bár a közszereplők magánéletéről szóló hírek közzététele általában szórakoztatási célokat szolgál, az is hozzájárul a nyilvánosság számára elérhető információk sokféleségéhez. A bírák úgy ítélték meg, hogy „az elnökek a kötelező katonai szolgálata során tanúsított magatartására vonatkozó információk nem voltak intim jellegűek, és nem tartoztak kizárólag a magánszférába, mivel közzétételük pusztán a közönség kíváncsiságának kielégítésére szolgált”.¹⁰

Az ítélet indoklása szerint a kérelmet benyújtó másodrendű alperes az alapinformációt pontosította azzal, hogy V. B. A. nem emlékezett tökéletesen a történetekre, feltárta nyilatkozatainak ellentmondásait, és még aznap közzétette az államfő reakcióját. A magyar bíróságok azonban nem vették figyelembe ezeket a „releváns kontextuális tényezőket”. Ezért az EJEB arra a következtetésre jutott, hogy a nemzeti bíróságoknak az ügybe való beavatkozására „nem volt szükség egy demokratikus társadalomban”, azaz megsértették az Emberi Jogok Európai Egyezményének (EJEE) 10. cikkét, amely a véleménynyilvánítás szabadságát rögzíti.

2.2. Bizonytalan eredetű okirat közzététele

A következő ügy tanulsága szerint egy kalandos sorsú levél közzétételével is elkövethető a híresztelés egy közéleti vitában. A korábban miniszterként regnáló felperes keresetében annak megállapítását kérte, hogy az alperesi hírportál valótlannul híresztelte egy hivatalos levél nyilvánosságra hozásával, hogy 2000 decemberében utasította volna a Kormányzati Ellenőrzési Hivatal elnökét, hogy 2001 végéig függeszse fel a Postabank-konzolidációra biztosított pénzüsszeg felhasználásának további vizsgálatát. A felperes szerint a cikkben közzétett irat hamisítvány, ilyen tartalmú levelet nem küldött senkinek. Az alperes a kereset teljes elutasítását kérte. Előadta, hogy nem állították és nem is híresztelték azt, hogy a felperes ilyen tartalmú utasítást adott volna, csupán egy létező vitasorozatot idéztek fel, a cikknek pedig nem a felperesnek tulajdonított levél volt a lényegi mondanivalója.

A bíróság a felperes keresetét alaposnak találta, és kötelezte az alperest a helyreigazító közlemény közzétételére. Indoklásában kimondta, hogy a bizonytalan eredetű okirat közzététele is híresztelésnek minősül. Az alperest terhelte annak bizonyítása, hogy a vizsgálat felfüggesztésére utasító levelet ténylegesen a felperes írta, de az alperes e kötelezettségének nem tudott eleget tenni.¹¹

¹⁰ Index.Hu Zrt v. Hungary, no. 77940/17, 2023. szeptember 7-i ítélet, § 34.

¹¹ Fővárosi Bíróság 19.P.20.823./2006/3.

3. Közösségi oldalak és hiperlinkek – felelősség az interneten

Az internetes platformok dinamikus fejlődése (fórumok, kommentek, közösségimédia-posztok) új felületeket biztosítanak a különböző információk közzétételéhez, továbbításához, így a valótlan tényeket tartalmazó vagy más okból jogsértő tartalmak híreszteléséhez is. Nyilván egy jogsértő Facebook-poszt szó szerinti átvétele és másodlagos közzététele klasszikus híresztelésnek minősül. De mi a helyzet akkor, ha valaki csak a jogsértő tartalomra mutató hivatkozást teszi közzé vagy továbbítja? A magyar ítélkezési gyakorlat ezekben az esetekben is jobbra a szűkítő értelmezést veszi alapul.

3.1. Sértő tartalmú közlés továbbítása közösségi oldalon

Az alperes magánszemély felhívást tett közzé Facebook-oldalán, az abban foglaltak valóság-tartalmát nem ellenőrizte a megosztás előtt, és elmondása szerint azért döntött a megosztás mellett, mert a felhívást érdekesnek találta, és lehetővé kívánta tenni, hogy azt mások is elolvashassák. Az alperes ellen a felhívás megosztása és a komment közzététele miatt az érintett város önkormányzata (az elsőrendű felperes) és Közös Önkormányzati Hivatala (a másodrendű felperes) pert indított személyiségi jog megsértésének megállapítása és sérelemdíj megfizetése iránt.

Az első fokon eljáró Tatabányai Törvényszék 20.P.21.437/2014/5. számú ítéletében megállapította, hogy az alperes a felhívásnak a közösségi médiában történt megosztásával – és így valótlan tények híresztelésével – megsértette a felperesek jóhírnevét. A bíróság eltiltotta az indítványozót a további jogsértésektől, valamint kötelezte egy elnézést kérő közlemény közzétételére a Facebook-felületén, amelyet ugyanazokkal a felhasználókkal kellett megosztania, mint akikkel a felhívást is megosztotta, továbbá sérelemdíjat is megállapított a felperesek részére.

Az elsőfokú ítélet ellen az alperes fellebbezést terjesztett elő. A másodfokon eljáró Győri Ítéltábla Pf.I.20.065/2015/4/I. számú ítéletével a másodrendű felperes keresetét teljes egészében elutasította, az elsőrendű felperesnek megfizetendő sérelemdíj összegét viszont leszállította. Az ítéltábla ítéletének rendelkező része emellett átfogalmazta az elégtétel adására szolgáló, az alperes által közzéteendő üzenetet is. Az ítéltábla szerint a megosztott felhívásnak már a kiindulópontja is valótlan tényállítást fogalmazott meg, annak megosztása internetes közösségimédia-felületen pedig kimerítette a jóhírnév híreszteléssel történő megsértését.

Az alperes az ítéltábla döntése ellen felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő; a Kúria Pfv. IV.20.101/2016/10. számú ítéletével a jogerős ítéletet a felülvizsgálattal támadott részében hatályában fenntartotta. A Kúria megerősítette, hogy a jóhírnév megsérthető úgy is, hogy az internetes közösségimédia-felületen profilt működtető személy a sértő tartalmú közlést továbbítja. Az ítélettel szemben az alperes alkotmányjogi panaszt nyújtott be, és kérte a Győri Ítéltábla Pf.I.20.065/2015/4/I. számú ítélete és a Kúria Pfv.IV.20.101/2016/10. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése alapján. Az Alkotmánybíróság a panaszt elutasította, mert az nem felelt meg a befogadáshoz

szükséges követelményeknek. A megosztással történő híresztelés jogi megítélésére a határozat nem tért ki.¹²

3.2. E-mail útján továbbított jogsértő tartalom

Az ítélkezési gyakorlat igazi vadhajtasaként értelmezhető az az ügy, amelyben az alpereseket azért marasztalta a Kúria híresztelésért, mert e-mailben továbbítottak jogsértő tartalomra mutató hivatkozást. Két magánszemély több személynek is elküldte e-mailben egy személyiségi jogot sértő részt is tartalmazó tanulmány URL-jét. A tanulmányt közzétevő elsőrendű alperes esetében az első és a másodfokon eljáró bíróság megállapította a jogsértést, míg az e-mail útján továbbított alpereseket a bíróságok első- és másodfokon sem marasztalták.

Az ítélőtábla határozata indokolásában kifejtette, hogy a II. és III. r. alperesek felperes által sérelmezett magatartását nem tartotta az 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 78. § (2) bekezdése alkalmazási körébe vonhatónak. Megállapította: a híresztelésnek minősülő magatartás eredményeként kell megvalósulnia a hír terjedésének, tehát a magatartásnak érdemben hozzá kell járulnia a hír széles körű nyilvánossá válásához. Másrészt híresztelésnek a hír továbbadása, azaz a gondolatnak a közlése, az értesülés megosztása minősül. Az elektronikus tartalomszolgáltatónak minősülő I. r. alperes nyilvános weblapján, digitális sajtótermékben bárki számára hozzáférhető módon hozta nyilvánosságra a per tárgyát képező tényállításokat. Ezzel önmagában jóval nagyobb nyilvánosságot teremtett a kereset tárgyává tett médiatartalom számára, mint amekkora nyilvánosságra, egy regionális vagy országos sajtótermék számíthat. Az ítélőtábla megítélése szerint a II–III. r. alperesek tevékenysége olyan csekély mértékben járul hozzá a kifogásolt tényállítások hírként való terjedéséhez, hogy az I. r. alperes által teremtett nyilvánossághoz képest az elhanyagolható. A jogerős ítélet érvelése szerint azért sem alkalmazható a Ptk. 78. § (2) bekezdése, mert a II. és III. r. alperesek nem a jogsértő hírt, hanem annak »hordozóját« adták tovább. A II. és III. r. alperesek a jogsértő tudattartalom nyelvi kifejezését nem valósították meg.¹³

A jogerős ítélet ellen a felperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet. A Kúria szerint a híresztelés megvalósul az információ továbbadásával, nyilvánosságra hozatalával, amelynek eredményeképp bárkinek esélye van az adott tartalom elérésére. Az internet csak egy lehetséges alternatíva a közzétételre, a híresztelés elkövetési helye, ami csupán azt jelenti, hogy számítógépes hálózat útján továbbítják az információkat, terjesztik a közlést. A tanulmányt továbbító alperesek magatartásának megítélésénél a lényeg a tartalom nyilvánossághoz juttatásának mozzanata, azaz az információ továbbítása. Tévesen utalt arra a jogerős ítélet, hogy a nem marasztalt alperesek az információ hordozóját adták tovább. A peradatokból megállapítható volt, hogy egy cikkre mutató URL-t küldtek tovább másoknak, amelyre kattintva a címzett hozzáfért az írás szövegéhez. Ezzel a magatartással a Kúria szerint magát a tartalmat továbbították, tették hozzáférhetővé az érintett személyek számára. Az írásra mutató URL továbbküldése nem öncélúan történt, ha-

¹² 3217/2017. (IX. 13.) AB végzés.

¹³ BH2013. 266.

nem azzal kifejezetten a tartalom továbbítására került sor. A felelősség megítélésénél nincs jelentősége annak, hogy az írást olvasatlanul küldték tovább vagy sem – csupán az a magatartás bír relevanciával, hogy továbbadták a cikket. Mindezek alapján a Kúria a valótlan, sértő tény híresztelése tekintetében megállapította a jogsértést.¹⁴

3.3. A valóság bizonyítása és a hírkereső szolgáltatók felelőssége

A következő ügyben a valóság bizonyítására irányuló sikertelen kísérlet után egy hírkereső oldalt marasztalt jogerősen a Fővárosi Ítéltábla. Egy ismert magyar énekesrel kapcsolatban korábbi élettársa több bulvárlapnak azt nyilatkozta, hogy rajtakapta az énekest, hogy együtt tartózkodik a fürdőszobában, törölközőbe csavarva, a 14 éves nevelt lányával és annak hasonló korú barátnőjével, amiből az élettárs azt a következtést vonta le, hogy szexuális kapcsolat alakult ki a tinédzserek és az énekes között. A hírt több sajtótermék átvette, hol mérsékeltébb, hol erőteljesebb címadással – az adott újság műfajától és habitusától függően: „Babaarcú lányokkal szexel X.Y.?”; „A volt pornós X.Y.-ról: szexuálisan zaklatta a lányomat”, „X.Y.-t liliomtiprással vádolja az exe”, „Mit csinált a kislánnyal a fürdőben?”, „Rajtakapták? X.Y.-t köpenyben, ágyában pedig egy kislány öltözködött.”

A felsorolás persze nem teljes. Az énekes személyiségi jogi pert indított, és keresetében annak megállapítását kérte, hogy az alperesek által a 2009. május, június és július hónapban megjelentetett mintegy negyven cikkben közölt, személyét érintő valótlan állításokkal, híresztelésekkel megsértették a jóhírnév, a becsület és az emberi méltóság védelméhez fűződő személyiségi jogait, amikor liliomtiprással és pedofiliával gyanúsították meg minden valóság-alap nélkül, személye lejáratásának céljával. A per kilenc alperes ellen folyt, akik ugyan próbálták bizonyítani állításaik helytállóságát, és indítványozták tanúként meghallgatni a lavinát elindító volt élettársat. A bíróság azonban nem tartotta meggyőzőnek a tanúvallomást:

E. M. (a volt élettárs) észlelése azzal kapcsolatosan, hogy lánya és annak barátnője a felperes fürdőszobájában tartózkodott akkor, amikor a felperes is ott volt egy szál törölközőben. E körben az elsőfokú bíróság arra az álláspontra helyezkedett, hogy E. M. tanúvallomása nem volt alkalmas a leírtak bizonyítására, konkrétan arra, hogy a felperest a két kiskorúval félreérthető helyzetben találta volna. A tanú vallomásának értékelésekor nem hagyta figyelmen kívül azt a tényt, hogy E. M. a felperessel haragos viszonyban áll, ugyanakkor az ominózus jelenet vonatkozásában a sajtóban megtett nyilatkozatát már pontosította. Határozottan adta elő azt, hogy őt a bulvársajtó részéről több esetben megtrévesztették, miután azt ígérték számára, hogyha nyilatkozik, azzal segít gyermekének visszaszerzésében. Több esetben nem azt írta le a sajtó, amit nyilatkozott [...] E. M. egyéb előadásai tekintetében az elsőfokú bíróság azt tudta megállapítani, hogy nevezett és a felperes magánéleti kapcsolata meglehetősen viharos volt, azt szakítások, veszekedések, verekedések tarkították. Arra a tanú nem szolgáltatott bizonyítékot, hogy a felperes nemi kicsapongásai következtében fertőző betegségeket szerzett és emiatt nőgyógyászhoz kellett fordulnia.¹⁵

¹⁴ Uo.

¹⁵ Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.21.917/2012/5.

Az első fokon eljáró bíróság a felperes keresetének a 19.P.26.129/2009/29. számú ítéletben helyt adott, és összességében több mint tízmillió forint nem vagyoni kártérítést ítélt meg a felperesnek.

Az ügy a híresztelés megítélésének szempontjából egyrészt azért bír jelentőséggel, mert azt mutatja meg, hogy a mentesüléshez az alapinformációt szolgáltató személy tanúkénti meghallgatása nem minden esetben elegendő. Az ügy másik érdekessége, hogy a negyedrendű alperes csupán egy hírkereső szolgáltatást végző cég volt, a címlapján megjelenő címek, ajánlók csak egy automatizált találati lista eredményeként jelentek meg, utólagos szerkesztés nélkül. Az elsőfokú ítélet megállapítása szerint a hírkereső portál a találati lista megjelenítésével megvalósította a jogsértő tartalmak híresztelését. A negyedrendű alperes fellebbezésében kifejtette, hogy maga a portál nem sajtótermék, mert nem jelenik meg rajta az üzemeltető által szerkesztett vagy az alkalmazottai által írt tartalom. Az oldalon csupán „ajánlások”, linkek szerepelnek. A portál rendszerében a kifogásolt tartalmak nem találhatók meg, az kizárólag a linkeket (URL) tárolja. Ahogyan a számítógépek monitorjainak gyártói és az internethozzáférés-szolgáltatók is hozzájárulnak egy tartalom eléréshez, ugyanígy a szóban forgó hírgyűjtő portál is egy technikai eszközt (összegyűjtött linkeket, hivatkozásokat, ugrópontokat) biztosít a tartalmak eléréséhez. (Például a „Hírcsokor” a portál egyik keresési szolgáltatása: az itt megjelenő tartalom szerkesztett, a tartalmat egy külső híroldal tudja hivatkozással belinkelni – ahogyan a Google keresése is működik.) A negyedrendű alperes esetében nem jelezte a felperes, hogy problémája van a megjelenített tartalommal. A negyedrendű alperes nem jelentetett meg egyetlen cikket sem a felperesről, hiszen a cikkeket nem a negyedrendű alperes oldalán, hanem a linkekre kattintva, a tartalmat közlétező oldalon lehetett elolvasni. Az elsőfokú ítéletet a Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.21.917/2012/5. számú ítéletével helybenhagyta, a negyedrendű alperes érveire érdemben nem tért ki.

3.4. Hiperhivatkozás jogsértő tartalomra

A jogsértő tartalmat cikkekbe hiperhivatkozásként belinkelő tartalomért való felelősséget a hazai igazságszolgáltatás minden szintjén megállapították, végül az EJEB tett pontot az ügy végére. A nem vitatott tényállás szerint 2013-ban az egyik népszerű internetes napilap cikket jelentetett meg egy weboldalon egy konyári incidensről *Romániába tartó szurkolók álltak meg cigány diákokat fenyegetni* címmel, amely ismertette a történeteket, és többek között tartalmazta a következő szövegrészt: „[A Gy.-vel] és egy szülővel folytatott telefonbeszélgetés az esetről már a YouTube-ra is felkerült.” A „YouTube-ra is felkerült” szövegrész a cikkben zöld színnel szerepelt, jelezve, hogy a szóban forgó YouTube-videóra mutató hiperhivatkozást tartalmaz. A videó a konyári roma kisebbségi önkormányzat elnökével, a helyi általános iskola egyik tanulóval és annak édesanyjával készült interjút mutatta be. Az események leírása során a futballszurkolók Konyárba való megérkezésének ismertetésekor az egyik interjúalany azt állította, hogy „bejött a Jobbik”. Hozzátette: „megtámadták az iskolát, a Jobbik megtámadta”, „jobbikosok, hozzáteszem, hogy a jobbikosok, biztos, hogy jobbikosok voltak.”

A Jobbik politikai párt jóhírnév megsértése miatt nyolc alperes, köztük a kifogásolt videóra mutató linket közlétező médiumok ellen peres eljárást indított a Debreceni Törvényszék előtt. Azzal érvelt, hogy az alperesek megsértették jóhírnevét, mivel a „Jobbik” szót használták

a futballszurkolók jellemzésére, és azzal is, hogy közzétették a YouTube-videóra mutató hiperhivatkozást. A törvényszék helyt adott a felperes keresetének és megállapította, hogy a videón hallható kijelentések azt a hamis látszatot keltették, hogy a Jobbiknak köze van a konyári incidenshez. A törvényszék azt is bizonyítottan találta, hogy a linket közlétező hírportál felelősséggel tartozik a jóhírnevet sértő állítások híreszteléséért, mert azzal megsértette a politikai párt jóhírnevéhez való jogát, és egyben elrendelte, hogy a szóban forgó honlapon töröljék a honlapon található cikkből a videóra mutató hiperhivatkozást.¹⁶

A Debreceni Ítéltábla helybenhagyta az elsőfokú ítéletet. Véleménye szerint a hírportál fellebbezésében hivatkozott érvekkel szemben az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a valótlán tényeket állító közlemény linkeléssel való hozzáférhetővé tétele – akár az annak tartalmával való azonosulása nélkül is – híresztelésnek minősül, mivel az egy hírnek mint gondolat tartalomnak mások számára való továbbítása, másokkal való közlése. A jogsértő tartalom bármilyen módon történő hozzáférhetővé tétele híresztelést jelent, más személy jogsértő nyilatkozatának továbbadásáért pedig a híresztelő önmagában a továbbítás megtörténte miatt objektív felelősséggel tartozik.¹⁷

A hírportál alkotmányjogi panaszt terjesztett elő, amelyben előadta, hogy a híresztelés a bírói gyakorlat szerint azt jelenti, hogy a média felel az egyértelműen harmadik személyektől származó kijelentések valóságtartalmáért. Így a kiadókra észszerűtlen teher hárul, hiszen csak akkor adhatnak közre valamilyen információt, ha annak valóságtartalmát minden kétséget kizárólag megállapították, amivel az ellentmondásos ügyekkel kapcsolatos cikkek nyilvánosságra hozatala ellehetetlenül.

Ezenkívül felülvizsgálati kérelmet is benyújtott a Kúriához. A hírportál szerint a másodfokú ítélet aránytalanul korlátozza a sajtószabadságot, mivel a portál mindössze annyit tett, hogy egy fontos közérdekű ügyről számolt be újságírói feladatainak teljesítése keretében. Az alsóbb fokú bíróságok is megállapították, hogy az ügyről adott beszámolója kiegyensúlyozott volt. A Kúria hatályaiban fenntartotta a másodfokú ítéletet:

A Kúria mind büntetőügyben, mind más polgári ügyben arra a jogi álláspontra helyezkedett nyilvánosan közzétett döntéseiben, hogy a híresztelés megvalósul az információ továbbadásával, nyilvánosságra hozatalával, amelynek eredményeképp bárkinek esélye van az adott tartalom elérésére. Az internet csak egy lehetséges alternatíva a közzétételre, a híresztelés elkövetési helye, ami csupán azt jelenti, hogy számítógépes hálózat útján továbbítják az információkat, terjesztik a tényeket. A saját írásához csatolt internetes elérhetőség mellékletté válik, egyetlen további rákattintásra megnyílik és olvasható lesz. A híresztelésért a Ptk. objektív felelősséget állapít meg, tehát ez független a híresztelő fél jó- és rosszhiszeműségétől. A Kúria szerint nem jelenti a sajtószabadság, a véleménynyilvánítási szabadság korlátozását, a sajtószerv teljesíthetetlen követelmények elé állítását az, ha a sajtószervtől a joggyakorlat megköveteli, hogy a személyiségi jogot sértő közléseket ne tegyenek hozzáférhetővé.¹⁸

¹⁶ Debreceni Törvényszék 6.P.21.359/2013/24.

¹⁷ Debreceni Ítéltábla Pf.20.289/2014/7.

¹⁸ Kúria Pfv.20.011/2015/3.

Az alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróság 2017 decemberében elutasította, és megerősítette azt a megállapítást, hogy egy tartalomra utaló hiperhivatkozás híresztelésnek minősül.¹⁹

A hírportál az EJEB-hez fordult. Az EJEB szerint a magyar bíróságok által a hírportál esetében megállapított objektív felelősségnek nincs megfelelő alapja, ezért a támadott ítéletek a hírportál véleménynyilvánítási szabadsághoz való jogának aránytalan korlátozását jelentik, így megsértették az EJEE 10. cikkét. A EJEB megjegyezte, hogy sem egyértelmű jogszabály, sem joggyakorlat nem volt a hiperhivatkozások alkalmazásának megengedhetőségére vagy korlátozására vonatkozóan. Az EJEB szerint a nyomtatott sajtóból és az internetről reprodukált anyagokra vonatkozó alapelvek eltérhetnek. Az internet esetében tagadhatatlanul alkalmazkodni kell a speciális technológiai sajátosságokhoz annak érdekében, hogy az érintett jogok és szabadságok védelmét és előmozdítását biztosítani lehessen. Súlyosan sértheti a sajtó alapvető fontosságú „örkutyá” szerepének gyakorlását, ha nem áll rendelkezésre megfelelő jogi környezet annak biztosítására, hogy az újságírók az internetről szerzett információt bármely büntetéstől való félelem nélkül felhasználhassák.

A hiperhivatkozás mint újságírói technika alapvetően különbözik a hagyományos publikációs technikától, amennyiben általában mindössze átirányítja a felhasználókat az interneten máshol rendelkezésre álló tartalomhoz. A belinkelt állítást nem ismétlik meg a felhasználó számára és annak tartalmát nem kommunikálják, pusztán felhívják az olvasók figyelmét egy másik weblapon rendelkezésre álló anyagra.

A hiperhivatkozások további megkülönböztető vonása az információk más módon történő megosztásával összehasonlításban, hogy a hiperhivatkozásokat alkalmazó személynek nincs ráhatása arra a weboldalra, melyre a hiperhivatkozás utal és amelyet a link létrehozását követően meg is lehet változtatni. Ez alól természetesen kivételt képez az az eset, amikor a hiperhivatkozás olyan tartalmakra mutat, melyet ugyanaz a személy ellenőriz.²⁰

A fentiek alapján a hiperhivatkozás sajátosságaiból következően az EJEB nem tudott egyetérteni a magyar bíróságoknak azzal az álláspontjával, amely egyenlőségelet tesz a hiperhivatkozás egyszerű cikkben való elhelyezése és a jóhírnévsértő tartalom híresztelése között, amivel automatikusan megállapíthatóvá teszi magáért a tartalomért való felelősséget. Ezzel szemben az EJEB álláspontja az, hogy minden esetben több elemet figyelembe véve egyedi mérlegelést kell végezni annak a kérdésnek a megválaszolására, hogy egy hiperhivatkozás elhelyezése jogsértő-e az EJEE 10. cikkének alkalmazása szempontjából. A döntés fontos eleme, hogy az irányadó magyar jog a hazai bíróságok értelmezésében kizárja, hogy a 10. cikk által védett véleménynyilvánítási szabadságot érdemben mérlegeljék, még olyan ügyben is, amelyben a korlátozást a legszigorúbb vizsgálatnak kell alávetni, mivel az közérdeket érint.

¹⁹ 3002/2018. (I. 10.) AB határozat.

²⁰ Magyar Jeti Zrt. v. Hungary, no. 11257/16, 2018. december 4-i ítélet, § 72–73.

4. A fordulat – észszerű kivételek a híresztelés alól

A sajtó híresztelés miatti objektív felelősségének szorításán végül az Alkotmánybíróság lazított egy nagyon fontos döntéssel. Az ügy egy sajtótájékoztatón elhangzott szöveg szó szerinti utánközlése miatt indult. Az alperes hírportált felelőségét mind első, mind másodfokon megállapították, és azt a Kúria is megerősítette. A marasztalt alperes portál az Alkotmánybírósághoz fordult, ezúttal eredményesen. A testület a 34/2017. (XII. 11.) AB határozatban a realitásokhoz igazodva bizonyos esetekben mentesítette a sajtót a híresztelés miatti objektív felelősség alól, így a híresztelés jogi megítélésének legfőbb problémáját sikerült feloldani:

Az Alkotmánybíróság [...] megállapítja: a közéleti szereplők sajtótájékoztatóján a közügyek vitájának körében egymást érintően tett kijelentésekről hűen, saját értékelés nélkül tudósító, a közlések beazonosítható forrását egyértelműen megjelölő és a jóhírnevet esetleg sértő tényállításokkal érintett személy cáfolatának is helyet biztosító (vagy a válaszadás lehetőségét felkínáló) médiatartalom-szolgáltató a sajtószabadság által védett alkotmányos küldetését teljesíti, így e tevékenységét nem lehet a személyiségi jogsértés polgári jogi szankcióit megalapozó híresztelésként értékelni. E tekintetben elsősorban nem az alkalmazott szankciók súlyának van jelentősége, hanem annak, hogy alaptörvénybeli feladatának ellátásáért senki nem marasztalható el alkotmányosan. Az Alkotmánybíróság mindazonáltal a személyiségi jogsértés felróhatóságtól független szankcióit sem tekinti súlytalan intézkedéseknek: az elégtétel érdekében indított perek önmagukban is számottevő teherként jelenthetnek, a jogsértés megállapítása és a nyilvános elégtétel adása pedig – amellet, hogy anyagi következményekkel is járhat – komoly mértékben ronthatja az érintett sajtószerv hitelességét.

Sulyok Tamás e határozatot az Alkotmánybíróság működését vizsgáló tanulmányában külön kiemelte mint a sajtószabadság tárgyában hozott jelentős döntést:

A másik sajtószabadsággal kapcsolatos ügy tárgyát egy sajtótájékoztató képezte. Egy internetes hírportált felelősségre vontak a sajtótájékoztatón elhangzott, valamely politikus jó hírnevére sérelmes, valótlan tényállítások híreszteléséért. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a sajtónak elsőrendű alkotmányos feladata a közérdekű információk terjesztése, márpedig alaptörvénybeli feladatának ellátásáért senki nem marasztalható el. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint ugyanakkor a sajtótájékoztatóról tudósító sajtó felelősség alóli mentessége nem feltétlen: vizsgálni kell, hogy az újságíró a más személyek által megfogalmazottakat híven, a közlések forrását egyértelműen megjelölve, saját értékelés nélkül közvetíti-e a közvélemény felé, illetve, hogy lehetőséget ad-e a vitatott állításokkal érintett személy cáfolatának.²¹

²¹ Sulyok Tamás: Helyzetjelentés az Alkotmánybíróság alapjogvédelmi tevékenységéről. *Alkotmánybírósági Szemle*, 2017/2., 96–99.

5. Összegzés

A fent ismertetett ügyekből is látszik, hogy a híresztelés jogi kategóriájána az értelmezése pozitívan változott. A híresztelés korábbi, részben sajtószabadságot is korlátozó megítélését – amely a közéleti vitákról szóló tudósítást is jogszerűtlennek tekintette – az észszerűségi szempontokat is figyelembe vevő AB határozat lényegesen átalakította, míg az EJEB a hiperlinkeken keresztül híreszteléssel kapcsolatos felelősség kérdésében hozott előremutató ítéletet egy hazai joggyakorlatot érintő ügyben. Ha a jövőbeni ítélkezési gyakorlat az EJEB és az Alkotmánybíróság által kijelölt irányvonalat veszi alapul, akkor valamelyest kevésbé fenyegeti a sajtót a szigorúan vett objektív felelősség veszélye. Ugyanakkor biztosak lehetünk benne, hogy a médiához köthető informatikai platformok változásai is új kihívások elé állítják majd a jogalkalmazókat a híreszteléssel kapcsolatban.

Irodalomjegyzék

KOLTAY András: Sajtó-helyreigazítás és válaszjog: a sajtószabadság korlátja vagy kiteljesítése? *Iustum Aequum Salutare*, 2008/4., 143–180.

KOLTAY András: A válaszadási (sajtó-helyreigazítási) jog, európai összehasonlításban. *Jogtudományi Közlöny*, 2013/7–8., 343–354.

SULYOK Tamás: Helyzetjelentés az Alkotmánybíróság alapjogvédelmi tevékenységéről. *Alkotmánybírósági Szemle*, 2017/2., 96–99.

CSAK AZ ÜGYVÉDEM A PSZICHOLOGUSOM JELENLÉTÉBEN!

SZERZŐ: Vajda János

A KÖNYV TÁMOGATÓJA: Szecskay Ügyvédi Iroda

ÁRA: 12 000 Ft

Könyvünk a jogászok számára mutatja be a jogpszichológia világát. Praktikus példák és kísérletek bemutatásán keresztül arra törekszik, hogy az olvasó olyan pszichológiai alaptudásra tegyen szert, amely jogi kontextusban is praktikus értékkel bír.

